

## LSVb en ISO: studeren in eigen tempo

De landelijke studentenorganisaties hebben de beleidsnotitie 'Studiesucces, een nieuwe definitie' uitgebracht (19/6/2014).<sup>1</sup> Zij bepleiten dat de universiteiten en hogescholen minder mikken op rigide beperking van de studieduur en voldoende ruimte scheppen voor extracurriculaire vorming, bijvoorbeeld voor studenten die medezeggenschapsfuncties en bestuursfuncties in studentenorganisaties willen bekleden. Ook wijzen zij op de belangen van student-ondernemers, topsporters, (inkomende en uitgaande) internationale studenten en ambitieuze studenten die bovengemiddelde prestaties willen leveren. Meer in het algemeen vragen zij tevens aandacht voor de belangen van verticale doorstromers (mbo-hbo-wo) en van studenten die studieovertraging oplopen doordat ze in eerste instantie de verkeerde studie hebben gekozen of doordat ze met handicap of ziekte te kampen hebben of hebben gehad. Universiteiten en hogescholen moeten, kortom, méér rekening houden met factoren die de studievoortgang kunnen belemmeren en hun programma's beter afstemmen op verschillen in studietempo.

De notitie is opgesteld door de twee landelijke organisaties voor de behartiging van studentenbelangen (LSVb en ISO), samen met de landelijke lobby van studentengezelligheidsverenigingen (LKV). Met hun pleidooi voor tempodifferentiatie zetten zij zich inderdaad voor de belangen van studenten in. Maar toch zit er een luchtje aan. Als ze echt naar hun achterban hadden geluisterd, zouden ze ook de belangen van 'non-traditional students' in hun lijstje hebben opgenomen: parttimers, werkstudenten, studerende ouders, herintreders. Ze hadden zich verzet tegen de afbouw van de deeltijdopleidingen en ze hadden gepleit voor ruimhartige afstemming van de studieprogramma's op verschillen in beginniveau.

Als we hun recente notitie van alle franje ontdoen, lijkt het er eerder op dat de nomenklatoera van studentbestuurders en -vertegenwoordigers vooral haar eigen, geprivilegerde positie, ook na de afschaffing van de basisbeurs, veilig wil stellen. Juist de groep studenten die zich verder wil ontplooiën met extracurriculaire activiteiten, die zodoende een curriculum vitae opbouwt waar vraag naar is op de arbeidsmarkt en die uitgroeit tot afgestudeerden die het meest gewaardeerd worden door het bedrijfsleven: juist die groep wordt volgens de opstellers van de notitie (pp. 3-4) hard geraakt door de rigide tempo-eisen van de universiteiten en hogescholen. Maar een recent Brits onderzoek naar de verschuivende functie van studentenvakbonden (*The Guardian* 1/4/2014) kan misschien een ander licht op de beleidsnotitie werpen.<sup>2</sup>

Twee jaar geleden heeft de *National Union of Students* (de Britse koepel van lokale studentenvakbonden) in samenwerking met de *Leadership Foundation for Higher Education* opdracht gegeven voor een onderzoek naar het functioneren van de studentenvakbonden.<sup>3</sup> Het onderzoek is uitgevoerd door een projectteam onder leiding van Rachel Brooks, hoogleraar Onderwijssociologie aan de Universiteit van Surrey. De resultaten zouden in april gepubliceerd worden, maar de opdrachtgevers hebben de interne rapportage vooralsnog onder de pet gehouden.<sup>4</sup> Misschien heeft men gewacht tot de studiedag die op 26 juni door de opdrachtgevers belegd wordt.<sup>5</sup> Maar inmiddels is er al heel wat over de bevindingen van Brooks c.s. bekend:

- Op 1 april publiceerde Harriet Swain het eerder genoemde artikel in *The Guardian*.<sup>2</sup>
- Op 2 juni belegde de *Society for Research into Higher Education* een studiemiddag waarvan de powerpointpresentaties (onder meer die van Rachel Brooks) gepubliceerd zijn.<sup>6</sup>
- En op 6 juni publiceerde de *Journal of Education Policy* een samenvattend artikel van het projectteam op haar website.<sup>7</sup>

<sup>1</sup> <http://www.iso.nl/website/wp-content/uploads/2014/06/Studiesucces-een-nieuwe-definitie.pdf>

<http://www.lsvb.nl/actueel/persbericht/studentenorganisaties-presenteren-visie-op-onderwijskwaliteit> (19/6/2014)

<sup>2</sup> <http://www.theguardian.com/education/2014/apr/01/student-union-officers-representatives-not-activists>

<sup>3</sup> Cf. <http://www.lfhe.ac.uk/en/research-resources/commissioned-research/leading-the-student-experience/index.cfm>

<sup>4</sup> Brooks R.M., Byford K., Sela K. (2014). *The Changing Nature of Student Leadership and its Impact on 'The Student Experience'*. Unpublished report for the National Union of Students and the Leadership Foundation for Higher Education.

<sup>5</sup> <http://www.lfhe.ac.uk/en/programmes-events/index.cfm/leading-the-student-experience-network-event>

<sup>6</sup> <http://www.srhe.ac.uk/events/details.asp?eid=141> (2/6/2014)

[http://www.srhe.ac.uk/downloads/events/141\\_Rachel\\_Brooks.ppt](http://www.srhe.ac.uk/downloads/events/141_Rachel_Brooks.ppt)

[http://www.srhe.ac.uk/downloads/events/141\\_Kandiko\\_Howson.ppt](http://www.srhe.ac.uk/downloads/events/141_Kandiko_Howson.ppt)

[http://www.srhe.ac.uk/downloads/events/141\\_Jim\\_Dickinson.pdf](http://www.srhe.ac.uk/downloads/events/141_Jim_Dickinson.pdf)

<sup>7</sup> Rachel Brooks, Kate Byford, Katherine Sela (2014). The changing role of students' unions within contemporary higher education. *Journal of Education Policy* (6/6/2014). URL: <http://dx.doi.org/10.1080/02680939.2014.924562> (downloadable via universiteitsbibliotheken).

Brooks c.s. signaleren drie belangrijke verschuivingen in de functies van lokale studentenvakbonden. In de eerste plaats een verschuiving van kritisch activisme-op-de-barricaden naar vertegenwoordiging van studentenbelangen binnen het beleidsproces van hogeronderwijsinstellingen. In de tweede plaats een groeiende invloed van (meer strategisch denkende) vrijgestelde professionals, met een meerjarige aanstelling binnen de studentenvakbonden, naast de gekozen studentvertegenwoordigers die gewoonlijk slechts een jaar in functie blijven. En in de derde plaats een groeiende neiging om niet te polariseren maar om samen te werken met de bestuurders teneinde de studentenbelangen en de instellingsbelangen met elkaar te verzoenen.

In vergelijking met hun activisme van de jaren 1960 en 1970, zijn de studentvertegenwoordigers dus tot op zekere hoogte gedomesticeerd: ingekapseld in de beleidsprocessen van de universiteiten en hogescholen. Ze laten zich niet zozeer leiden door kritische vergezichten maar door doelen die haalbaar zijn binnen de vigerende krachtsverhoudingen. In extremo is het denkbaar dat studentvertegenwoordigers in medezeggenschaps- en bestuursorganen zich opstellen als co-bestuurders die tot taak hebben de belangen van studenten zichtbaar te maken bij de beleidsvorming van de instelling. Of nog extremer: als stagiairs-zonder-achterban die geroepen zijn binnen de bestuursorganisatie een specifieke deskundigheid in te brengen, namelijk de ervaringen die zij in hun eigen studie hebben opgedaan.

Kan deze situatieschets een nieuw licht werpen op de recente beleidsnotitie die door LSVb, ISO en LKvV is uitgebracht? Ik zal proberen hun film opnieuw te vertonen, maar nu met ondertitels:

*Geachte universiteits- en hogeschoolbesturen!*

*We maken ons zorgen over de rigide tempo-eisen die u aan de studenten oplegt. We zullen het niet hebben over de gevolgen voor parttimers, werkstudenten, studerende ouders, herintreders en studenten die met een afwijkend beginniveau te kampen hebben, want we hebben langzamerhand wel begrepen dat u daar geen boodschap aan hebt. Het zelfde geldt voor de vernietiging van human capital die het gevolg is van de rigide selectiemechanismen waar u voor hebt gekozen. Het heeft weinig zin dergelijke hoekstenen van uw beleid ter discussie te stellen. Nee, we hebben het over het eigenbelang van uw instelling, want dat zijn belangen die ook ons ter harte gaan.*

*1. U schaadt uw eigenbelang als u ons, studentbestuurders en vertegenwoordigers in medezeggenschapsorganen, het werken onmogelijk maakt met uw doorgesloten tempo-eisen. U hebt ons nodig voor de instandhouding van een soepel werkende bestuursorganisatie en van een aantrekkelijk verenigingsleven binnen uw instelling. Wij mogen u bovendien herinneren aan uw maatschappelijke vormingsopdracht, die mede omvat studenten te stimuleren door extracurriculaire activiteiten hun leiderschapscompetenties te vergroten.*

*2. Ook mogen we u herinneren aan uw maatschappelijke verantwoordelijkheid om student-ondernemers, topsporters en aanstaande wetenschappelijk onderzoekers (uw toekomstige werknemers!) gelegenheid te bieden hun talenten te ontplooien. Tevens mag u niet vergeten dat u de doelen van uw internationaliseringsbeleid ondermijnt als u de (inkomende en uitgaande) internationale studenten onvoldoende ruimte biedt om hun ambities te realiseren.*

*3. Verder menen wij u te moeten waarschuwen dat de reputatie van het hoger onderwijs in het geding kan komen als uw bedrijfsmatige focus op rendementsverhoging zou gaan wringen met basisprincipes van het nationale onderwijsbeleid, zoals waarborging van het niveau van de gediplomeerden (geen compensatorische beoordeling), toegankelijkheid van het hoger onderwijs (ook voor omzwaaiers en voor verticale doorstromers in de kolom van mbo-hbo-wo) en de zorgplicht voor studenten die te kampen hebben met een handicap of met chronische ziekte.*

*4. We willen loyaal meewerken om een hoger onderwijs van hoge kwaliteit te realiseren, wij houden ons verre van Prinzipienreiteren, en wij beseffen dat we het in een duurzaam hoger onderwijs niet iedereen naar de zin kunnen maken. Maar het doel van onze beleidsnotitie is u onder ogen te brengen dat er een spanningsveld dreigt te ontstaan tussen uw huidige bedrijfseconomische doelstellingen (Nominaal is Normaal) en de fundamentele belangen van onze instellingen van hoger onderwijs.*

Ik ben benieuwd of mijn interpretatie van de beleidsnotitie, zoals weergegeven in bovenstaande film-met-ondertitels, voldoende recht doet aan de bedoelingen van de opstellers. En de volgende vraag is dan of de aldus samengevatte beleidsnotitie voldoende recht doet aan de verwachtingen die studenten mogen koesteren jegens hun vertegenwoordigers in de bestuurs- en medezeggenschapsorganen. Worden hun onderscheiden belangen voldoende zichtbaar gemaakt en afgewogen?

Wes Holleman

weblog onderwijs 22-6-2014

<http://www.onderwijsethiek.nl>